

Voorzitter, een aantal van uw weten mogelijk dat ik in mijn vrije tijd rode kanaries kweek. En ik kan u zeggen tot groot genoegen. Tot enkele maanden terug. Ik raakte in een dip. Alle jonge vogels in verschillende nesten gingen spontaan dood. Ik verloor in korte tijd zo'n 30 jonge vogels, soms van een week en soms van enkele dagen oud. Gelukkig gaat het de laatste weken weer de goede kant op. Misschien wel mede dankzij de tips en trucs van collega Ruitenbergh die weliswaar een andere type kanarie kweekt, maar door zijn tips en adviezen op te volgen ben ik door deze dip heen geholpen. Ik heb inmiddels ook een jonge kanarie in de oranje kleur, u begrijpt wel dat ik deze tegenwoordig Klaas noem. Het gaat de laatste weten weer de goede kant op en kan ik weer genieten van de jonge vogels in de volière. En tijdens dat genieten realiseer ik me soms te weinig dat ik nog maar een paar weken geleden in een kweek dip zat.

Voorzitter, hieraan moest ik denken bij de voorbereiding van de Voorjaarsnota. De Voorjaarsnota straalt kracht, begrotingssaldo en vrije programmeerbare ruimte uit. Financiële ruimte om de komende tijd optimaal te gaan benutten. Het gaat goed met Gelderland, met de economie en veel inwoners van Gelderland beleven dat. Of moet ik zeggen, het gaat weer goed met Gelderland. Want je zou haast vergeten hoe kort geleden we als Gelderse samenleving (provinciaal en nationaal) nog in een economische dip en financiële crisis zaten. En tijdens die crisis en het klimmen uit het dal hebben we als ChristenUnie meerdere keren gepleit dat we hieruit onze lessen moeten trekken. Laten we leren van de zogenaamde consumptie economie van toen en dat nu anders doen. Onze Gelderse samenleving is meer dan geld en goed. Menselijke waardigheid, gelijkwaardigheid, naastenliefde, verdraagzaamheid en zorg voor onze omgeving dienen wat de ChristenUnie centraal te staan in ons handelen. Goed bestuur staat voor het bevorderen van maatschappelijke vrede. Op een groot aantal onderdelen van de voorjaarsnota kan uw college en uw Staten rekenen op de steun van de ChristenUnie fractie. Ik kom er straks nog op terug op welke expliciete onderdelen u onze steun niet heeft. maar dat later. *Ik ben wel benieuwd welke lessen het college heeft getrokken uit de crisisjaren, wat is uw college anders gaan doen of wat gaat u nog anders doen. Ik ben benieuwd naar de reactie van het college op dit punt. (reactie College)*

Voorzitter, wat de ChristenUnie betreft, heeft de Gelderse samenleving behoefte aan een provinciale overheid die op een aantal thema's krachtiger inzet. En daarbij denken we dan aan:

1. Als het gaat om leefbaarheid en versterken van de ruimtelijke kwaliteit zijn we in het bijzonder blij met de beslispunten (20) Beleef het Apeldoorns Kanaal, zodat het gereserveerde budget beschikbaar blijft voor projecten welke de ruimtelijke kwaliteit behouden en verder versterken. We missen de expliciete inzet van het college op het gebied van kleine kernen en ondersteuning van het vrijwilligerswerk. Bij de voorjaarsnota 2017 hebben we uw college gevraagd daar meer werk van te maken en het is jammer dat we daar de afgelopen periode niet veel van terug gezien hebben. Kan het college aangeven op welke wijze het college hiermee de komende tijd omgaat en kunnen we bij de najaarsnota/begroting op dit punt van uw college wat verwachten? **(reactie college)**

Gelukkig zien we die kanteling van het college wel op het gebied van ondersteuning van grondeigenaren en in de kwaliteitsversterking van het buitengebied, waaronder ook de aanpak van de toename van afvaldumpingen, en dan met name die van het drugsafval. Gisteravond is al genoeg gezegd over verbetering van toezicht in het buitengebied. Het is voor ons wel schokkend om te moeten constateren dat we nog wat terughoudendheid van het college ervaren als het gaat om een regeling waarin grondeigenaren financieel tegemoet worden gekomen als dumpingen worden geconstateerd op hun grond. Het opruimen van dergelijke

dumpingen loopt soms in de tienduizenden euro's en je zal maar landgoedeigenaar of agrariër zijn en hiermee worden geconfronteerd. Dan is het toch heel realistisch als je de overheid aan je kant vindt. Voorzitter, in dat kader ben ik blij dat we met een groot aantal fracties in deze Staten gezamenlijk kunnen optrekken om nog een keer een duidelijk signaal op dit punt af te geven. Een speciale dank aan de heer Peters en de andere collega's. **Ik dien hiervoor dan ook een motie in.**

2. Energie en Klimaat

Voorzitter, we kunnen niet genoeg blijven hameren op de inzet rond het thema Energie en Klimaat. We hebben een zeer forse opgave. Er worden stapjes gezet, maar is het genoeg? Dat blijft voor de ChristenUnie steeds de cruciale vraag. Middels het antwoord op de schriftelijke vragen aan mevrouw Slingerland heeft uw college helder gemaakt welk resultaat er de afgelopen jaren is geboekt. In de antwoorden heeft uw college het over een evaluatie van het functioneren van het Gelders Energie Akkoord. We zijn benieuwd wanneer deze evaluatie is afgerond en aan PS kan worden aangeboden. De motie ingediend door mevrouw van der Schalk om langdurig te investeren in klimaat heeft onze sympathie. We zijn als ChristenUnie fractie wel benieuwd naar de reactie van het college op deze motie. Want is budget op dit moment het probleem? Wij vernemen graag van het college of extra financiële ruimte zoals wordt voorgesteld ook daadwerkelijk tot meer klimaat rendement leidt.

3. Gezondheid, bewegen en gezonde voeding

We weten allemaal dat gezonde voeding en goed bewegen belangrijke elementen zijn in het welzijn van mens (en dier). We zien als ChristenUnie dat Gedeputeerde Staten er oog voor hebben. In de Voorjaarsnota doet u een aantal voorstellen als het gaat om sport en bewegen, (36) (37) (65) (66), in totaal bijna 5 miljoen euro. Namens de fractie voor de ChristenUnie wil ik graag uw college vragen om bij de uitwerking en mogelijk bij de najaarsnota en begroting ook werk te maken voor het stimuleren van activiteiten rond G-Sport. Een provinciale voortrekkersrol om daarmee gemeenten te helpen in de ontwikkeling ervan is door de ChristenUnie dringend gewenst.

4. Tenslotte voorzitter, Vrede, veiligheid en historie. Het is in onze hedendaagse samenleving geen vanzelfsprekendheid. We zullen er als Provinciale overheid alles aan moeten doen om die vrede en veiligheid te bevorderen. En wat de ChristenUnie begint dat bij het kennen van de historie. We hebben onlangs 600 jaar Gelders Parlement herdacht en gevierd. Het Verhaal van Gelderland. In dat kader de motie welke reeds door het CDA mede namens de ChristenUnie is ingediend.

Voorzitter, vrede en veiligheid zien we ook terug in het voorstel bij de garantstelling Nationaal Bevrijdingsmuseum (51). In het vervolgvoorstel refereert u aan het feit het in 2019 75 jaar geleden is dat operatie Market Garden plaatsvond en in 2020 is het 75 jaar geleden dat Nederland bevrijd is. Meer dan voldoende aanleiding om daar op een bijzondere manier bij stil te staan. En dat ondersteunen we van harte. Maar voorzitter, het brengt ons ook bij de vraag aan het college om daadwerkelijk werk te maken van het Gelders beleid ten aanzien van herinneringstoerisme. We zien het regelmatig oppoppen wanneer er vanuit het college weer een aanleiding is, maar we zien ook dat het daarna weer richting een laag pitje gaat. Uw college had grote ambities in de aanloop naar de realisatie van het vrijheidsmuseum. Gelderland moest het Normandië van Nederland worden.

De ChristenUnie verzoekt het college niet alleen incidenteel in te zetten op herinneringstoerisme, maar ook met een duidelijke visie te komen die verbindend werkt tussen de verschillende aanwezige elementen in Gelderland en die ook Gelderland meer op de kaart zet met het herinneringstoerisme. En of operatie Market Garden dan een nationale herdenking moet worden zoals de burgemeester van Arnhem onlangs betoogde, laten we het daar dan maar eens over hebben met elkaar. **(Graag hierop een toezegging van het college)**

Het is voor de ChristenUnie helder dat we een stap moeten zetten in de inhaalslag rond behoud en verduurzaming van het cultuurhistorisch erfgoed in samenspraak met Gelders Restauratie Centrum, zodat onderwijs, bedrijfsleven en overheid zo gezamenlijk zorgdragen voor monumenten. Ten aanzien van het Geofort roepen we het college op om tot een daadwerkelijke oplossing te komen en het Geofort financieel te steunen. De ChristenUnie dient de motie van 50plus daarom mede in.

5. Bereikbaarheid

In het kader van bereikbaarheid en vervoer zet de Provincie Gelderland krachtig in op verschillende aspecten van het vervoer, zoals de kwaliteit van de Valleilijn (24). We zijn blij met de aandacht en de voorstellen rond snelle fietsroutes (13, 29, 30, 55, 56, 57, 58, 59, 60). De ChristenUnie wil uw college nogmaals oproepen Provinciale Staten op korte termijn te informeren over de 0-meting recreatieve fietsnet. De reactie van uw college dat er wordt geteld, geeft ons als Provinciale Staten nog niet het inzicht in de kwaliteit en intensiteit van de fietspaden. En dat we als provincie geen telpunten hebben langs fietspaden buiten de provinciale wegen is ons ook al heel lang helder. Maar uw college zou dat wel inventariseren bij de gemeente. Kan het college aangeven wanneer wij deze informatie nu daadwerkelijk kunnen ontvangen, zodat PS bij de begroting een nadere afweging kunnen maken in het kader van aanpak kwaliteit fietspaden Gelderland. Een ander bereikbaarheidsissue dat ons zorgen baart is het openbaar vervoer, en dan met name de nieuwe concessie met zogenaamde dikke en dunne lijnen. De ChristenUnie hoopt samen met uw college dat de onlangs vastgestelde nota van uitgangspunten concessie openbaar vervoer voldoende uitdaging biedt voor vervoerders om in te schrijven voor de concessies. Maar voorzitter, we zijn er dan nog niet. We zullen nieuwe verbindingen moeten maken tussen de verschillende vervoersmogelijkheden om de Gelderlander te kunnen bedienen.

Voorzitter, ik rond af. Een gezonde financiële positie is fijn, net als gezonde kanaries, maar het gaat in Gelderland om meer dan alleen geld. Het gaat om de Gelderse samenleving in al zijn facetten. En laten we in onze plannen die we nu maken op weg naar de begroting 2019 leren van het verleden.

Tenslotte,

Graag willen we aangetekend hebben dat we als ChristenUnie ten aanzien van:

- beslispunt 67 andere keuzes zouden maken;
- beslispunt 5, 36, 68 tegen zijn.